

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Na tiskarji ob 4. zjutraj. —
Stane mesečno Din 25.—; za in-
terestno Din 40.— neobvezno.
—
Oglaš po tarifi.
—
Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica št. 5/L
Telefon št. 2072 in 2504, ponoči tudi
št. 2034.
Rekopis se ne vračaja.

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 2094.
—
Ispravnost oddelki: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4. — Telefon št. 2098
—
Podružnica: Maribor, Aleksandrova
št. 13. — Celje, Aleksandrova cesta
—
Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljubljana
št. 11.422. — Praha čisto 78.180.
Wien, Nr. 205.241.

Grmenje na hegemonističnem nebu

Kralj se je vrnil iz Topole. — Avdijence na dvoru. — Demokrati nadaljujejo napade na dr. Korošca in zahtevajo notranje ministrstvo

Beograd, 1. novembra p. Današnji dan je bil v Beogradu dokaj živahen. Opoldne se je kralj vrnil iz Topole, nakar so se na dvoru vrstile avdijence. Tekom popoldneva so bili v avdijencah ministrski predsednik dr. Korošec, minister trgovine dr. Spah, minister brez portfelja dr. Šumenković, minister socialne politike Stjepan Barič in minister financ dr. Subotić, ter končno sarajevski veliki župan Milan Nikolić.

V predsedstvu vlade so se ves dan vršile konference in posvetovanja. Četudi vladni krogi zatrjujejo, da gre zgolj za resorne zadeve sprico skorajnjega sestanka Narodne skupščine, prevladuje splošno mnenje, da so se vse te konference in deloma tudi avdijence tikale splošne politične situacije. Beograjski večerni listi v zvezi s tem znova napovedujejo skorajšnjo rekonstrukcijo vlade, ki bi bila v zvezi z akcijo inž. Savčiča in bi po mnenju teh krogov tvorila nekako prvo etapo v sondiranju terena za sporazum s KDK.

Interesantno je, da demokratska »Pravda«, ki velja za glasilo zunanjega ministra dr. Marinkovića, zopet ostro napada dr. Korošca in naglašja, da so nezadovoljni z njim ne le demokrati, temveč tudi radikali. Demokrati zahtevajo resor notranjega ministrstva za sebe in zatrjuje se, da je bila na včerajšnji konferenci vodstva Davidovičeve stranke v kabinetu ministra javnih del sklenjena tozadnja akcija v okvirju vladne koalicije. Kakor poroča današnja »Politika«, smatrajo de-

mokrati, da dr. Korošec kot notranji minister ni izvršil ničesar pozitivnega. Njegovo delovanje kot notranjega ministra je obstajalo doslej zgolj v tem, da je izbral vlogo posredovalca med demokrati in radikali, ni pa si niti enkrat upal odločno nastopiti in izmenjati slabo uradništvo, proti kateremu so se kar kupičile pritožbe. V dobro poučenih krogih po informacijah »Politike« zatrjujejo, da sedaj tudi Davidovič insistira na tem, da se dr. Korošec umakne kot notranji minister ter da dobe resor v roke demokrati, ki kandidirajo za to mesto Dragutina Pečiča ali Kostjo Timotijevića. V beograjskih političnih krogih pričakujejo, da bo tokrat prišlo do resnega konflikta med radikali in demokrati, ker skupina Velje Vukičevića, ohrabrena po izidu občinskih volitev v Bosni in Hercegovini odločno nastopa proti tej demokratski zahtevi. Radikali niti najmanj ne mislijo popuščati, ker mislijo, da so v sedanjih vladah že itak dovolj zastopljeni. Če pa bi se že moral dr. Korošec iz razloga višjih državnih interesov umakniti, zahteva Velje Vukičević, da se notranje ministrstvo ponovno vrne radikalom.

V informiranih krogih pa tej »borbenosti« demokratov ne pripisujejo nikake važnosti. Demokrati so doslej za ceno očuvanja hegemonističnega režima in ohranitve četverne koalicije še vedno popuščali in bo očitvidno tudi tokrat ostalo samo pri grmenju, da potlačijo nezadovoljnost v lastnih vrstah.

Mesto iztrezjenja zopet nova izzivanja

Včerašnje izjave Svetozarja Pribičevića. — Generalni direktor Pošne hranilnice napada prečane. — Radikalni poraz v Bosni in Hercegovini

Zagreb, 1. novembra, n. G. Svetozar Pribičević je danes sprejel novinarje ter jim podal par izjav o aktualnih dnevnih vprašanjih. Uvodoma se je dotaknil članka dr. Nedeljkičevića v beograjskem »Vremenu«, v katerem na odvraten način napada zlasti prečanske gospodarske kroge, ki da so oplakali državo in med drugim izjavil:

»Poštna hranilnica je skupna državna ustanova, toda to ne moti generacije direktorja, da ne bi metal blata na prečane. V tem pamfletu trdi celo, da je bilo v Beogradu zato osnovanih 18 ministrstev kot nikjer drugod, da bi se ugodilo Hrvatom. Vsakdo pa ve, da so od l. 1918. naprej v teh ministrstvih večinoma sedeli Srbijanci. Dejansko pa ne gre za borbo med Hrvati in Srbi, kakor to zatrjuje direktor pošne hranilnice, nego za borbo Srbov, Hrvatov in Slovencev na eni strani in srbijanskimi hegemonisti na drugi strani.»

Za tem je Svetozar Pribičević omenil izzivalno pisavo novosadske »Srbadije«. List zopet hujska, naj bi se preivala kri. »Taki listi.« je naglasil gospod Pribičević, »se financirajo z državnimi sredstvi z izrecnim nalogom, naj pripravljajo teren za umorstva narodnih voditeljev, da na ta način od vzamejo prebivalstvu prave voditelje.»

Pravi obraz hegemonističnih amputašev

Srbijanci so novim krajem vse dali, se zanje gospodarsko in moralno upropastili — sedaj pa hočejo napraviti konec Nečuvven pamflet visokega državnega funkcionarja, generalnega direktorja Pošne hranilnice

Beograd, 1. novembra, r. Današnje »Vreme« objavlja pod naslovom »Privredniki in državna kriza« s podnaslovom »Privredniki naprej!« članek generalnega direktorja Pošne hranilnice dr. Milorada Nedeljkičevića, ki je izzval ogromno senzacijo. Dr. Nedeljkičević se v svojem članku zavzema za to, da bi se naj naša država razdružila, češ, da je to neodložljiva potreba celokupnega srbskega naroda, ki da bo v nasprotnem slučaju doživel še hujsko katastrofo, kakor je bila na Kosovu! Dr. Nedeljkičević zanika narodno edinstvo Srbov in Hrvatov. Mož nadalje izjavlja, da Srbom za njihov napredek in kulturno gospodarski procvit ni potrebna sedanja državna zajednica.

»Kar se tiče narodnega edinstva, smo mi Srbi iz Srbije preveč lahkomišelnost in enostransko sprejeli to tezo in na njej gradili vse naše politične konstrukcije.« Dr. Nedeljkičević smatra, da je treba s to prevaro enkrat za vedno prenehati in pogledati resnici v oči. Hrvati mrzijo Srbe. To je činjenica, s katero je bilo treba računati pri ustanovitvi sedanje države. Ali morda izgledamo mi sedaj bolje nego nekdanja Avstro-

Novinarji so na to opozorili Pribičevića na izjavo, ki jo je dal poslanec dr. Svetislav Popović o Savčičevi misli in o njegovi nameri, da odpotuje v Zagreb. Pribičević je odvrnil:

»Posl. Popović je docela pravilno informiral g. Savčiča o sedanjem razpoloženju vodstva KDK. Netočne pa so vesti, da bi bil te dni g. Popović prispel v Zagreb.»

Glede občinskih volitev v Bosni in Hercegovini je Pribičević izjavil, da je sedaj že vsej javnosti jasno, da so radikali doživeli pri občinskih volitvah v Bosni in Hercegovini poraz, a ta poraz bo zlasti viden pri konstituiranju občinskih odborov.

Današnje »Vreme« poroča, da statuti pravoslavne cerkve ne bodo predloženi Narodni skupščini, nego da bo sporazum o teh statutih, ki je bil bojda dosežen med vlado in predstavnikih cerkve, čim ga bo kralj potrdil, zadobil zakonsko veljavo. To pomeni z drugimi besedami, da bo v nasprotju z načelom avtonomije, ki ga jamči državna ustava, ta cerkveni statut kratkoma oktroiran. Razume se, da narod ne bo priznal takih statutih, o čemer ne smejo dvomiti škofje. Gospodje škofje si žele borbe in oni bodo borbo tudi došli.

itd. po vseh krajih naše države. Odprli smo brez odškodnine svoja vrata in svoja konzumentska tržišča industriji, bankam in trgovini naših novih krajev. . . . Financijsko smo zasledovali samo en cilj: da pridobimo Hrvate! Napravili smo 18 ministrstev, da jih čim več pritegnemo, v ministrstva smo natrpali na stotisoče parazitiskih eksistenc (!), samo da brata še bolj privežemo na državo. Gradili smo jim stavbe, delale investicije na vse strani, da dvignemo njihovo delavnost in olepšamo njihove kraje! Vse zama!

Medtem ko »zaslužjeni« kraji napredujejo gospodarsko tako, da bolje ne more biti, leži naša Srbija še vedno v ruševinah in z neizčlenimi gospodarskimi namani. Finančno smo hoteli le eno: da pridobimo Hrvate za to državo!

Premagana Avstro-Ogrska nam je pustila trojanskega konja, v čegar trebuhu so se skrili naši največji sovražniki — Hrvati! Privlekli smo tega konja, ki je bil podoben bratstvu in edinstvu, v naše mesto, v naša srca, v naše duše. Naš poraz je strašen. Ničes nas v preteklosti ni tako potolkel, kakor nas sedaj tolčejo Hrvati.

Mi se približujemo strašni katastrofi, kakor je po kosmopolitskem Dušanovem carstvu prišlo srbsko Kosovo, ki nas je pokopalo za 500 let. Mi moramo preprečiti novo Kosovo. Stopimo na noge, zberimo se in osvestimo se. Pripravimo se duhovno na dogodke, ki bodo nabižno nastopili, ker nam žensko kričanje in trkanje na prsa ne bo nič pomagalo. Duhovno prebujevanje in zbiranje Srbov, ponovno zavajevanje izgubljenih in prostovoljno opušenih pozicij, to je prvo, kar imamo storiti. Potem šele bomo lahko pristopili k reševanju našega velikega in usodepolnega nacionalnega problema. S pomočjo ujedinenja in do zdaj nje starca in deteta mobiliziranega srbskega naroda.

Ureditev odnošajev z Grčijo

Beograd, 1. nov. p. Danes popoldne je posetil zunanje ministra grški poslanik na našem dvoru Polihroniades. Zunanji minister ga je pri tej priliki obvestil, da je naša vlada danes potom našega poslanika v Atenah izročila odgovor na noto grške vlade glede rešitve še nerešenih vprašanj, tičečih se prijateljskega pakta med obema državama in raznih konvencij. Zatrjuje se, da je odgovor naše vlade zadovoljiv ter da bodo že prihodnje dni rešena vsa sporazna vprašanja, nakar bo v Atenah na svečan način podpisan prijateljski pakt.

Konstituiranje občinskega odbora v Sarajevu

Sarajevo, 1. nov. n. Sinoči se je vršila konferenca novoizvoljenih občinskih odborov HSS. Posl. dr. Sutej je informiral prisotne, da je vodstvo KDK v Zagrebu prepustilo novo izvoljenim občinskim odborom v Bosni in Hercegovini, naj glede izvolitve novih občinskih odborov postopajo svobodno in po lokalnih razmerah. Čeprav so muslimani vladna stranka, je vendar JMO le delno odgovorna za splošno politično situacijo, vsled česar bi bilo sodelovanje med HSS in JMO tudi v Sarajevu najprimernejše. Koncesije, ki jih v tem pogledu nudi JMO, so za KDK pravi ugodne. Če pride do sodelovanja, bi KDK dobila podžupana in še dva važna občinska funkcionarja.

Po mestu so bile te dni razširjene vesti, da bodo politični nasprotniki uprizorili na dr. Suteja atentat in je zato policija dala zahtevati njegovo stanovanje.

Sporazum med HSS in JMO v Mostarju

Mostar, 1. nov. n. Takoj po občinskih volitvah so novo izvoljene skupine občinskih odborov stopile v medsebojne kontakte v svrhu sodelovanja v novem občinskem svetu. Najvažnejši je bil sestanek med JMO in HSS. Radičevići poslanec Nikola Preka je izjavil, da je sporazum o sodelovanju HSS in JMO v novem občinskem odboru v Mostarju že perfekten.

Muslimani hočejo imeti v Bosni proste roke

Beograd, 1. novembra, p. Danes dopoldne se je vršil dolgotrajni sestanek med ministrom trgovine dr. Spahom in Veljo Vukičevićem. Kakor se izve iz poučenih krogov, sta razpravljala o kolaboraciji radikalov in muslimanov pri konstituiranju novoizvoljenih občinskih svetov v Bosni in Hercegovini. Radikali se zavzemajo za to, da bi vodstvo radikalne in muslimanske stranke izdalo vsem svojim organizacijam obvezna navodila, po katerih naj bi radikali in JMO nastopili skupno. Na sestanku pa ni prišlo do nikakega rezultata, ker se muslimani nočejo preveč vezati z radikali. Vodstvo JMO je danes izdalo vsem svojim organizacijam navodila, naj postopajo po svoji lastni uvidenosti in upoštevajo pri konstituiranju občinskih odborov predvsem lokalne politične in gospodarske prilike.

Kongres Narodne odbrane

Beograd, 1. novembra, p. Kongres Narodne odbrane se bo vršil letos v dneh 17. in 18. novembra v Sarajevu. V teku so velike priprave, ker bo kongres združen z nekako prazno osvojenjem in ujedinenjem.

Poplave v primorsko-krajiški oblasti

Karlovac, 1. novembra, n. Zaradi neprestanih nalivov so reke v karlovaški oblasti prestopile bregove in napravile na poljih veliko škodo.

Navdušen sprejem „Zeppelin“

Včeraj zjutraj je srečno pristal v Friedrichshafnu, kjer ga je pozdravila velika množica

Friedrichshafen, 1. nov. g. »Groß Zeppelin« je davj ob 7.06 pristal v Friedrichshafnu. Na prostoru pred hangarjem se je že davno pred prihodom nabrala velika množica ljudi.

V temi in megli na cilju

Ob 4.36 so zrakoplov prvič zagledali v daljavi. Ker se ni bilo svetlo in leži nad Friedrichshafenom vsled bližine Bodenskega jezera v jutranjih urah megla, se dr. Eckener ni hotel odločiti za pristonek v temi. Zrakoplov je dolgo križaril nad mestom in Bodenskim jezerom, ter je nudil, plavajoč 30 m nad zemljo, z razsvetljenimi kabinami ter rdečimi in zelenimi svetilkami, krasen prizor.

Težaven pristonek

Okoli sedmih zjutraj je dr. Eckener sporočil, da hoče pristati. Navdušena množica je predrta kordon in navalila na prostore pred hangarjem. Dr. Eckener je poslal ladjedelniki brezžično brzojavko, s katero je prosil, naj skrbje za to, da bo množica izpraznila prostor, ker sicer ne more pristati. Le z največjim prizadevanjem se je policiji posrečilo odstraniti množico z letališča. Šele ko se je to zgodilo, se je »Zeppelin« začel spuščati na tla. Zrakoplov je nagnil prednji del in spustil vrvi, ki jih je takoj zagrabilo tristo mož posadke, ki je bila pripravljena za pristonek. V oknih dr. Eckenerjeve kabine je bilo natančno videti dr. Eckenerja in njegove častnike, na oknih glavne kabine pa potnike. Ko so potegnili še zadnji del zrakoplova k zemlji, so privezali veličana na drogove. Vojaška godba je zaigrala narodno himno, ki so jo pele tudi zbrane množice. Na čast ameriških potnikov je godba zasvirala tudi ameriško narodno himno, ki so jo navzoči peli razkriti.

Naval občinstva

Nato je začelo občinstvo burno vzklikati posadki »Zeppelina« in navdušenje se ni hotelo poleči. Zrakoplov je bil stisnjen med množico in ga ni bilo mogoče zavrteti niti toliko, da bi ga potegnili v hangar. Nato so položili do kabin lestvo in kot prvi so med zasmevanjem občinstva vstopili v kabine carinski uradniki. Po kratkem izpraševanju, ali imajo potniki s seboj carinsko blago, so zopet zapustili krov, nakar so jim sledili potniki. Zadržne je izstopilo možstvo, ki je skrbelo, da so zrakoplov spravili v hangar.

Dr. Eckener je ušel

Zavedajoč se svoje dolžnosti kot vodja zrakoplova je dr. Eckener zapustil »Groß Zeppelina« kot zadnji. Množica je izbruhnila v navdušene ovacije Kljub temu se je dr. Eckenerju posrečilo uiti skozi strojno ladjedelnice v svoj urad. Beže je dal novinarjem in kinooperaterjem znamenja, naj ga pu-

ste vsaj za par minut v miru. V uradu ga je pričakovala njegova soproga, s katero sta ostala par minut sama. Globoko sta ganila dr. Eckenerja dva šopka krizantem, ki jih je neznan častilec postavil na njegovo pisalno mizo. Ob 8.30 se je odpeljal dr. Eckener z ženo in hčerko domov.

Junak dneva

Vsi potniki so se izražali o poletu zelo zadovoljivo. 19letni zastojkar Terhune, ki se je vthotopil na krov zrakoplova, je oti prav za prav junak dneva. Množica ga je dvignila na ramena in nošila po pristanišču. Kakor se zatrjuje, ni prišel Terhune na krov samo kot »slepi« potnik, temveč ga je spravil na krov zastojnik Hearstovega časopisja, da bi mogel slično kot z lady Hay na potovanju v Ameriko prinesti senzacionalne vesti za svojega delodajalca. Razen tega zastojnikarja je bil še neki drugi potnik brez potnega lista in sicer American Ulman, ki je tik pred poletom »Groß Zeppelina« v Šali izjavil, da plača 4000 mark več kot 3000 dolarjev, če ga vzamejo s seboj. Na veliko presenečenje je dr. Eckener po potrebi sprejel in Ulman je brez potnega lista in potne prtljage vstopil v zrakoplov.

Dr. Eckener o poletu

Dr. Eckener je pripovedoval, da se je moral prvo noč boriti z najhujšimi viharji. Kljub temu je zrakoplov premagal vse ovire in dokazal, da bo lahko opravljal v vsakem vremenu redno prekomorsko službo. Opremiti ga bo treba le z močnejšimi motorji in številnejšo posadko. Nemško časopisje posveča povratku »Zeppelina« tople pozdrave. Veliko nezadovoljstvo je povzročilo v javnosti, da so se ameriške novinske agencije revanžirale nemškimi in monopolizirale vse vesti o povratku, tako da je bila širša javnost do zadnjega brez točnih poročil.

Čestitke Hindenburga

Predsednik Hindenburg je poslal dr. Eckenerju pozdravno brzojavko, v kateri izraža upanje, da bo »Groß Zeppelin« v kratkem posetil Berlin. Dr. Eckener je izjavil, da zaenkrat ne more odpluti v Berlin, ker je možstvo izčrpano.

Tudi Amerika je zadivljena

Newyork, 1. novembra, g. Vesti o pristanku »Groß Zeppelina« v Friedrichshafnu so objavile prve jutranje izdaje listov. V Ameriki prevladuje velikansko navdušenje zaradi posrečnega povratka. Posebno naglašajo, da se je zrakoplov mnogo hitreje vrnil, kot je vozil v Ameriko. V mornariških krogih so polni hvale o uspehih zrakoplova in pripisujejo »Zeppelinom« z ozirom na okolnost, da je »Groß Zeppelin« prevozil 13.000 km brez večjega defekta, najslajnejšo bodočnost.

Drzen roparski napad

Beograd, 1. nov. p. Iz Zabara poročajo, da je neka hajduška četa v minulih noči napadla osamljen mlin »Morava« ter ga popolnoma izropala. Zločinci so hišo dobesedno opleni in odneli tudi veliko železno blagajno, v kateri je bilo nad 100 tisoč Din. Orožništvo je bilo še le danes obveščeno o drznem napadu. Uvedeno je bilo sicer takojšnje zasledovanje storilcev, vendar na doslej brez uspeha.

Mednarodna pomorska razstava v Parizu

Beograd, 1. novembra, p. Vlada je sklenila, da se tudi naša država udeleži mednarodne pomorske razstave, ki se bo vršila v času od 14. do 25. novembra v Parizu.

Jovan Bajloni umrl

Beograd, 1. novembra, p. Davi je umrl po daljšem bolehanju znani beograjski industrijalec Jovan Bajloni, brat guvernerja Narodne banke Ignata Bajlonija.

Italijanske ladje v francoskih vodah

Rim, 1. nov. g. Listi poročajo, da so odšle iz Livorna tri ribiške ladje na lov proti Sardiniji. Vsled goste megle so izgubile smer ter dosepele v francoske teritorialne vode. Neka francoska torpedovka je ladje ustavila ter jih spremlila do pristanišča v Bastiji, kjer bodo ostale zaplenjene, dokler se ne razčisti, kako so prišle ladje v francoske vode.

Eksplodija v tovarni za zrakoplove

Turin, 1. nov. g. V tukajšnjih delavnicah tovarne za zrakoplove je prišlo do težke eksplozije, pri kateri so bili trije delavci ubiti, sedem pa težko ranjenih.

Pomanjkanje vagonov v Zagrebu

Zagreb, 1. novembra, n. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Zagrebu sklicuje za jutri ob 5. popoldne konferenco gospodarskih krogov v Zagrebu. Na konferenco so povabljeni tudi predstavniki direktorije državnih železnic. Konferenca bo razpravljala o katastrofalnem pomanjkanju vagonov ter o ukrepih, ki bi bili umestni, da se izbegne hujskim posledicam.

Odstop ameriškega poslanika v Londonu

Washington, 1. novembra, g. Ameriški poslanik v Londonu Hughton je odstopil, da bi mogel kandidirati pri volitvah v ameriški senat. Predsednik Coolidge je poslal diplomatu pismo, v katerem se mu zahvaljuje za njegovo delovanje.

Radiofonski promet Newyork—Dunaj

Newyork, 1. novembra. (lo.) Dne 3. novembra se otvori z Dunajem brezžični promet.

Marseillski Landru umrl

Marseille, 1. novembra, s. Marseillski Landru, Pierre Rey, ki je bil obdožen, da je umoril več žensk, je v zaporu umrl.

Sportne vesti

Zagreb, 1. nov. Reprezentanca vseučilišča : Hašk 4 : 3 (2 : 2).
Dunaj, 1. nov. Admirals : Nicholson 4 : 1 (1 : 1); Rapid : Slovan 3 : 2 (0 : 1); Austria : WAC 2 : 1 (0 : 1); Wacker : Libertas 10 : 2.
Budimpešta, 1. nov. Madžarska : Švice 3 : 1 (1 : 0). 20.000 gledalcev. Madžarska zmaga je bila zaslužena. Sodil je Italian Cararzo. Tekma šteje za mednarodni evropski pokal.
Monakovo, 1. nov. Bayern : DFC (Praga) 4 : 1 (2 : 1).

Bojazen srbijanskega politika pred bodočnostjo

Vodja zemljoradnikov o Davidovičevem govoru. — »Izgubljena je vera v dobro voljo«

Beograd, 1. novembra. r. Vodja zemljoradnikov Joca Jovanović je podal novinarjem izjavo, v kateri, govoreč o politični situaciji, med drugim naglašal: »Ves narod čuti težino sedanjega položaja in zahteva nujni izhod iz te nevdružne situacije. Toda po govoru Ljube Davidoviča, ki ga je imel na demokratski konferenci 27. oktobra, je izgubljeno vsako upanje, da bi sploh bilo mogoče najti primerne izhoda, izgubljena je vsaka vera v dobro voljo. V narodu se je pričakovalo od g. Davidoviča, da bo povedal vse kaj drugega. Pričakovalo se je, da bo napovedal izstop demokratske stranke iz četvorne koalicije, da bo demokratska stranka odprla vrata sporazumu s KDK na ta način, da se odreče politiki, ki je dovedla do 20. junija. Mesto vsega tega pa je g. Davidović ponovil besede Velje Vukičevića iz njegove volilne proglasa iz leta 1927. Baš ta program Velje Vukičevića je dovedel do tako opasne

napetosti med Beogradom in Zagrebom.«
»Narod v Srbiji in na Hrvaškem zahteva spremembo tega stanja. Narod zahteva spremembo, ker čuti, da se kuha in pripravljajo nekaj resnega. Narod sliši bobnenje pod zemljo, ki prihaja iz Hrvaške in instinktivno napoveduje, da ne bo prišlo nič dobrega. Narod ne more razumeti, zakaj odgovorni politični krogi temu posvečajo tako malo pažnje. Narod ni nikdar pogrešil in je še vedno zadel pravo. Zato ima tudi dandanes prav. Stanje je resno in postaja od dne do dne še resnejše. Le oni, ki nimajo čiste vesti, ki nočejo ničesar videti in slišati, ostajajo slepi in gluhi. Samo takojšnja sprememba sedanjega režima, nova vlada in svobodne volitve morejo ublažiti vladajočo napetost. Če pa bo ostalo še nadalje vse pri starem, e, potem pa, kakor bog da...«

KDK hoče močno državo

Oblastna konferenca SDS v Splitu. — Dr. Grisogono o politiki KDK.

Split, 1. novembra. n. Danes se je vršila oblastna konferenca SDS za južno dalmatinsko volilno okrožje. Poslanec dr. Grisogono je poročal o političnem položaju. Najprej je ostro kritiziral politiko Ljube Davidoviča in dr. Voje Marinkoviča ter omenil tudi pisavo velsrbijanskega lista »Srbadija« v Novem Sadu, ki ščeva k nadaljnjim umorom voditeljev KDK. Dr. Grisogono je naglašal, da je treba tako neodgovorno postopanje kar najostreje obsoditi. KDK ne napada države, marveč jo želi samo preurediti. »Mi smo proti temu, da se postavlja vprašanje državnega

obstoja,« je nadaljeval dr. Grisogono. »In ne bomo dovolili, da se rušijo temelji države, ker gre naša borba za tem, da se ustvari enakost in strmo-glavi srbijanska hegemonija. Naša državna zajednica mora dati vsem krajem svobodo in popolno enakost.«
Nato so se vršile volitve novega oblastnega odbora SDS. Za predsednika je bil izvoljen posl. dr. Grisogono. Konferenca je izrekla zaupnico dr. Grisogonu in vsemu vodstvu KDK. Pribičeviću pa je poslala še poseben brzoglavni pozdrav.

Ugotovitve preiskave o praškem atentatu

Atentator priznava, da je hotel izvršiti političen umor in se kot Ukrajinec maščevati nad Poljaki

Praga, 1. novembra g. Paciuik, ki je izvršil atentat na poljskega konzula Luhačevskega, je bil danes ponovno zaslišan. Po policijskem poročilu je navajal Paciuik sledeče: »V letu 1915 sem vstopil kot 16-leten deček prostovoljno v avstrijsko armado, pri kateri sem prišel leta 1916 pri Kolomeji v rusko ujetništvo. V Rusiji sem bil radi vlezidajne obsoben na smrt, vendar se mi je posrečilo med revolucijo leta 1917 zbežati. S svojimi tovariši sem pribežal v Bukovino, kjer sem se javil v Černovicah avstrijski vojaški oblasti. Dodeljen sem bil ponovno v avstrijsko armado. Pozneje sem se udeležil bojev, ki so se vršili med ukrajinskimi četami in poljskimi rednimi četami po proglasitvi poljske republike. Ti boji so trajali do leta 1920. Med tem sem postal oficir. Po porazu Ukrajincev in zaključitvi miru sem prišel z ostankom čet generala Krausa v Liberec, kjer sem ostal do aprila 1921. Bil sem z ostalimi tovariši interniran v Jožefo-

vem do leta 1924. Ko je bil naš tabor razpuščen, sem delal kot gradbeni delavec v Jožefovem in Jaromiru. Spomladi leta 1928 sem sklenil umoriti poljskega konzula v Pragi. Svoj načrt sem odgodil do 31. oktobra, t. j. do 10. obletnice, ko so se pričeli boji med Poljaki in Ukrajinci. V Jaromiru sem si preskrbel flobert in municijo. Svojem delodajalcu in najemniku sem pri odhodu rekel, da grem v tujsko legijo in potujem v Afriko. Odpeljal pa sem se v Prago, kamor sem prispel 31. oktobra ob 6. zjutraj. S kolodvora sem šel na ogled poljskega konzulata, nato pa v kavarno nazaj. Ob devetih dopoldne sem odšel ponovno na konzulat. Mimogrede sem si preskrbel v neki drogeriji stekleničico bencina.«
Paciuik je odkritosrčno priznal, da je hotel konzula umoriti, vendar pa zatrjuje, da ni imel nikakih pomagačev in nobenih stikov s svojimi rojaki. O njegovih načrtih ni vedel nikdo razen njega.

Volitve v Mostah pri Ljubljani

V kratkem se bodo vršile občinske volitve v Mostah, veliki ljubljanski predmestni občini. Umevno je, da vlada za te volitve veliko zanimanje. Dosedanji župan napenja vse sile, da bi se obdržal na krmilu, toda vsa znamenja kažejo, da mu njegovi napori ne bodo uspeli.

Zupanova dosedanja večina je temeljila na svoječasnih zvezi SLS in delavstva. To je bilo še v tistih časih, ko so se klerikalci igrali »komuniste« in vpili proti velikosrbstvu. Kasneje, ko so prišli na vlado, so se pokazali za najhujše reakcionarce. Založili oesti pred leti so sledile barikade v Beogradu in Zagrebu, številne delavske žrtve, a kako preganja sedanji režim vse delovne sloje širom države, je dovolj znano. Še nikoli delavstvo in delovni sloji niso bili socialno tako poteptani in policijsko preganjani ter brez vsake moči, kakor so danes. Zakonito pripuščen organizacije se razpuščajo pod firmo komunizma. Na stavkajoče, onemogle in izbrpane delavske režim poganja orožnike. Stanovanjsko zaščito je uklinil predvsem na ljubo beograjske čaršije »kričanskosocialni« vodja dr. Gosar in s tem je napravil nelizemno gorja vsem delovnim slojem, ki žive od borne tedenske ali mesečne plače. Ni se spomnil niti na to, da rezervira iz povisane najemnine izhajajoče višje davčne prejemke za energično podporo stanovanjske akcije.

A mi v Mostah smo bili deležni še boljše-ga stanovanjskega »čezgnaz«. V svoji sredi smo imeli najzhenjalnejšega rešitelja stanovanjskega vprašanja v naši državi. To je bil naš dosedanji župan, ki je kot petičen milijonar kupoval zemljišča, parceliral posestva in ljudem sam gradil hiše. Mož je s temi akcijami mnogo zaslužil in si še utvarja, da je iznašel stanovanjski eliksir.
In SLS si upa s takimi svojimi prvaki na čelo očitati »kapitalizem« svojim demokratskim nasprotnikom!
Kje pa so otroški vrtci, kje je socialna politika, ki bi jo morala izvajati baš tako izrazito delavska občina, kakršna so Moste? Kamor pogledamo, sama praznina, nobenega dela. Elektranra pasivna, vodovod pomanjkljiv, o občinskih delih v modernem smislu ne duha ne sluha.
Enega dejstva ne more zbrisati nobena, še tako lažniva klerikalna kleveta s sveta:

Kriminalna in policijska kronika beleži najstrahotnejše primere mladinske pokvarjenosti v občini, ki ji je načeloval mož »katiški« stranke! Ali je treba še boljšega dokaza, da so bile dosedanje razmere nevdružne in da bo moralo moščansko prebivalstvo temeljito pomesti, ako noče, da ostane še nadalje v dosedanjem blatu socialne reakcije, socialnega licemerstva, propadanja občinske politike, demoralizacije mladine...

Spremembe v mednarodnem železniškem prometu

Beograd, 1. novembra r. Te dni je bila zaključena mednarodna prometna konferenca v Berlinu, kjer so bile sprejete nekatere važne spremembe v mednarodnem prometu, ki se deloma tičejo tudi naše države. Predvsem je stara praga SO za Jugoslavijo tudi v bodoče osigurana. Simpleksepres pa bo vozil nekoliko drugače (skozi Ljubljano proti Beogradu okoli tri četrti na 12 ponoči, proti Trstu okrog 5. zjutraj). Poletni ponočni brzovlak Zagreb—Dunaj ostane tudi v zimskem času ter vozi tudi iz Maribora naprej posebno. Primorje dobi novo direktno brzovozno zvezo Berlin—Praga—Bratislava—Kaniža—Sušak. Večerni brzovlak bo imel direkten vagon Milan—Sofija in nazaj. Na progi Kotoriba—Pragersko se s 15. decembrom uvede sezonski vlak, ki bo posredoval direktno zvezo Budimpešta—Trst—Milan—Nica.

Komunistično rovarjenje na Litovskem

Vilno, 1. novembra. g. Tukaj so pred dnevi airtelno emisarja komunistične internacionale Erdmanna, ki se je izdajal za emigranta iz sovjetske Rusije in navezaval stike z ruskimi emigrantskimi krogi. Vzdrževal je tudi zveze z voditelji ruske emigracije v Parizu, kar je porabljal za to, da bi o tem obveščal moskovsko GPU. Erdmann je bil, kakor so pokazale preiskave, agent GPU in je posredoval pri vseh zadnjih atentatih proti članom sovjetskih poslaništev. Tudi atentati na Poljskem so bili delo Erdmanna, oziroma njegove centrale GPU.

Samo še danes!

Grandiozni vefilmski Povratek

Predstave ob 4., pol 6., pol 8. in 9. v Kinu Matica. Tel. 2124.

Kakšne so bile jeseni nekdaj

V nekem časopisu iz leta 1830. čitamo, da so oktobra 1733 bile že vse reke debele zamrznjene, 1443. je pritisnil mraz že za Šimna in Judo in ni odnehal do Jurjevega drugega leta. 1480. so v avstrijskih deželah trgali grozdje ob hudem mrazu in snegu. 1693. je Donava zmrznila že meseca oktobra in se otajala šele drugo leto začetkom aprila. Nenavadno mrzli sta bili tudi leti 1728. in 1739., ko je trajal mraz zdrže na 5 mesecev.

»Moravija« poroča, da so bile v letih 1787. in 1426. tako mile jeseni, da je decembra vzcvetelo vse drevje in da so poglnele mnoge vrtno in travniške cvetice. Otroci so se do novega leta kopali v Bodenskem jezeru. Decembra 1830. se je nad Rakitnikom pri Postojni razbesnela takšna nevihta, kakršne so običajne samo ob prav soparnih poletnih dnevih. Čudno je, da je istočasno po nekod na Kranjskem zapadel 2 m visok sneg in da je po Krasu brila burja s takšno silo, da si vozniki niso upali na cesto. V nekem listu iz leta 1829. čitamo, kako se nezmotljivo ugotovi kakšno bo vreme bodoče zime. Prvi sneg je treba zgnesti v kepo in ga podržati nad plamenom sveče. Sneg se ali otaja v nekoliko kapljic vode, ali pa se v kepi napravi majcna globelica. V prvem primeru bo zima vlažna, v drugem pa suha in mrzla. V istem listu najdemo zanimivo dogodbico o nekem čevljarju, ki je bil najboljši vremenski prerok, kar jih je kdaj živelo. Nekoč se je pri njem oglasil sam kralj in ga vprašal, kako je mogoče, da vedno tako točno ugame vreme. »Ne smem vam povedati, Veličanstvo,« pravi čevljar. »Kajti moj brat je dvorni astronom, ki bi ga gotovo takoj spodilil iz službe, čim bi vam povedal kako in kaj.« Ko mu je kralj objubil, da bo brat vseeno ostal to, kar je in tam kjer je, se je dal čevljar preproviriti in povedal tole: »Če prerokuje moj brat dež, pravim nak, sonce bo. Če napove mraz, vem da bo deževalo in kadar zavoha vihar, bi zastavil g'avo, da bo dan brez vetrčka. Evo, Veličanstvo, tako delam in še nikoli se nisem zmotil.«

KINO IDEAL

Danes ob 4., pol 6., pol 8. in 9.

Ana May Wong

v pretresljiveim filmu

SONG

Zagonetna smrt novorojenčka

Mursko Sobota, 31. oktobra
V zapore okrajnega sodišča v Murski Soboti je orožništvo priznalo neko Antonio Kovačev, posestnikovo hčer iz Domaljevec, osumljenko demotoma. Trupelce otroka pa so prenesli v mrtvašnico, kjer čaka nesrečno bitle sodnega ogle-da. Osumljenka je dokaj zastavno dvaindvajsetletno dekle. Priznala je, da je porodila živo dekletce, ki ga pa je v popolni duševni zmedenosti, ne da bi se zavedala, kaj dela — zadušila. Sodna komisija se je torej odpejala včeraj takoj na lice mesta. V mrtvašnici so jo že pričakovali vaščani. Odpro zaboječ, ki naj bi vseboval po navedi vseh prisotnih otrokovo trupelce. Zdravnika stopita bližje, pogledata, pogledata pozorneje — zmajeta z glavo:
»To, da je dete?«
»Seveda je, hite zatirjati ljudje, samo zmrčvarjeno je tako, da se ničesar ne more ločiti.«
Zdravnika pa se nista dala ugnati — pregledala sta stvar natančneje in spoznala v njej »posteljico« (Placenta) Kje je torej ostal otrok? Domači so vedeli povedati le toliko, da je v noči nekaj dvakrat zavekalo. Starejši sin je vstal, pogledal v kuhinjo ter vprašal sestro, kaj da je. Ona ni odgovorila ničesar, narkar se je sin vlezal zopet spat.
Vsa komisija se je sedaj spravlja na delo, da poišče dete. Z grabljami, z vilami in kolci obo-roženi so brskali po vrtu, smeteh in gnoju. Že so bili prepričani, da ne najdejo ničesar, ko povleče nekdo izpod peči trupelce, ki je ležalo med pepelom...

Nočni brlog

V neki neznatni beograjski kavarni je policija te dni razkrila brlog razuzdanosti in kokainizma. Že dolgo časa so v bližnji stanujoči ljudje sumili da se v kavarni »Mali Orlić«, v ulici Vojislava Ilića, dogajajo ponočne orgije. Toda doston v kavarno je bil tako otežkočen, da je doslej vsaka policijska racija ostala brezuspešna. Čim so se detektivji pojavili pri vratih, ki jih je odpiral portir so se vsj sumljivi tipi v kavarni izgubili v sosednje prostore in posebne sobane, ki jih je lastnik kavarne Vladimir Kornić, označeval kot svoje privatno stanovanje.
Na ponovne prijave je policija nedavno noč s samokresti vdrla v kavarno in po ogledu vseh prostorov aretirala kavarnarja in odgnala na policijo tudi večje število sumljivih tipov in izzubljenih deklet. Ki jih je Kornić znal izzvabiti v svojo službo in jih nato zlorabjal. V kleti je policija našla tudi lokal, kjer so vsak večer shajali kokainisti in morfinisti. Med njimi je balje tudi več uzlednih beograjskih osebnosti, ki so redno obiskovale to zloglasno nočno kavarno. Afera vzbula v Beogradu mnogo prahu.

Na grobovih...

Ob grobovih hrvatskih narodnih mučnikov

Zagreb, 1. novembra.
Že na vse zgodaj so se pričele pomikati na pokopališče Mirogoj ogromne množice zagrebskega prebivalstva. Pod arkadami je bila pred grobovi hrvatskih narodnih mučnikov Stjepana Radića, Pavla Radića in dr. Gjura Basiaričica postavljena posebna častna straža s številnimi reditelji. Mimo grobov hrvatskih mučnikov so tekom dneva defilirali desetisoči in desettisoči kakor svojčas, ko so mrtvi voditelji hrvatskega naroda ležali na mrtvaškem odru v Seljaškem domu.
Ob 11. so reditelji prekinili sprevod občinstva, narkar so se mučnikom poklonili voditelji HSS. Za dr. Mačkom in Predavcem so se vrstili vsi v Zagrebu nahajajoči se poslanci HSS. Vsak je nosil krasen venec iz svežih rož. Poslanec Predavec je položil na grob Stjepana Radića venec v imenu oblastnega odbora, dr. Košutič pa je olozil na grob mučnikov krasen venec po naročilu hrvatskih kmetov, izseljencev v Novi Zelandiji.

Kmalu za tem je prispel v arkade Svetozar Pribičević s poslanci KDK. Po kratki molitvi na grobu svojih bivših tovarišev in prijateljev sta Svetozar Pribičević in dr. Maček z ostalimi poslanci KDK odšla na grob Radićevega brata dr. Ante Radića. Odtod sta se napotila na grobove omiadincev, ki so padli ob priliki manifestacij proti umoru v Narodni skupščini dne 21. junija. Voditelji in poslance KDK je obkrožala velika množica omiadincev in meščanov.

V spomin Stjepanu Radiću
Napisano za koledar »Božičnico«.
Bled, na dan Vseh svetih 1928
S svojeja doma, ki stoji na obronku grička, kronanega s cerkvico, vidim vso goreniško pokrajino vse do Ljubljane preko rmenega, zlatega, rdečega in škrlatnega jesenskega lista, kjer sonce za slovo še enkrat obseva drevje, stare hraste. Na levi strani se dvigajo v nebo visoke Karavanke, a v neposredni bližini, kjer v ozki strugi teče Sava, gledam cerkveni stolpč Vibe. Prešernoje domačije, srečne drage vasi domače, ki io je tako krasno opeval v svojem sonetu. Tu sem je v svojih mladih djaških letih prihajal kot romar Stjepan Radić na svoji apostolski in trnjevi poti ki si io je sam izbral. Spominjam se dni ko je pozneje zopet prišel v naš kraj in je večkrat bil gost v mojem domu.
Bilo je poleti, ko je sonce stalo visoko in smo polni nad misli na žetev. Podnevi so ga obiskovali novinarji, zvečer pa je prihajalo ljudstvo iz okolice, da v mojem domu pozdravi in čuje znamenitega sina velike Hrvatske. Tako je Hubil naš nepozabni vodja Slovenijo, da mi je pozneje, ko me je postavil za kandidata v Gorskem kotaru, dejal, da me želi kandidirati v takem kraju Hrvatske, odkoder je mogoče z Vodenjaka ob bistrem dnevu videti slovenske Alpe in njih očaka Triglav, imenovan po bogu naših pračedov, ki še vedno živi v globini naših src. Tedaj sem se spomnil časov, ko sva v Beogradu govorila o tem, kako naj bi letos po njegovi veliki zaposlenosti prebila nekaj dni na Bledu in v okolici. Usoda je hotela drugače. Ni mu bilo usojeno enolično človeško življenje in navadna smrt kakor nam. Čakala ga je Golgota, na kateri je imel dati posledno in največjo žrtev za svoj narod. Vidim ga še danes tako jasno pred seboj, kakor 20 junija, ko je sedel mirno, tih, brez zle misli in brez strahu v prvi klopi Narodne skupščine, v isti vrsti z dr. Pernarjem, Grandio in Pribičevićem, dočim sem jaz bil oddaljen dva koraka. Naenkrat je šest strelcev pozodilo 5 naših najboljših ljudi. Naš vodja je bil smrtno ranjen. Vse to se je zgodilo v par sekundah, a vsega tega večnost ne more popraviti.
Ko je odjeknil strel za strelom, sem mislil samo eno: naj se zdoji kakoli, ne bom bežal pred strelci z mesta, kamor so me poslali volilci Gorskoga kotara. Še sem stal na svojem mestu ko je skupščina bila do maleda že prazna. Pred menoi je ležal dr. Basiariček, ki je pravkar izdihnil, a nekoliko levo od tribune je umiral v srce zadeti Pavle Radić, okrog katerega se je trudil slučajno navzoči zdravnik... Šele zdaj sem se osvestil in vprašal takoi, kje se nahajaa naš predsednik Radić. Nekdo mi je dejal, da je ranjen. Ves prestrašen po hitim v klubsko sobo, kjer sem stokaince-mo Grandić slekel sukniio in mu pomagat leči. Tedaj je vstopil v sobo Svetozar Pribičević Vprašam ga, kje je Stjepan Radić. Dvori on ga je iskal. Odšla sva skupno na dvorišče, kamor le ravno dospel šofer, ki nam je povedal, da je pravkar odnejal težko ranjenega predsednika v bolnico. Takoi sva se odala tiakaj in sva mu še lahko stisnila roko, ko je bil brez tožbe in obtožbe prenešen v operacijsko sobo.
Pozneje sem ga večkrat obiskoval na kliniki, v sobi, napolnjeni s cvetjem. In sem se radoval njegovega nazlega okrevanja ki se le po mojem mnenju hitro približevalo. Spremljal sem ga pozneje z ostalimi poslanci v Zagreb. Dasi smo odhod iz Beograda držali v tajnosti le bila pot skozi Slavonijo in Hrvatsko prav triumph manifestacija hvaležne duše hrvatskega naroda, ki je svoji živ dan ne bom pozabil.
Samo še enkrat sem poznate dali časa govoril z našim predsednikom Povabil me je k sebi in le sedeč na verandi svoje vile govoril z vso bistrstvom svojega duha, a vendar nekoliko tužno. Zdravniki so za branili obiske, ki so ga utrujali. Oblubil mi je še, da bo prispel k meni na Bled na daljši oddih čim mu bo zdravile to dopuščiti Zatrjeval mi je, da se na Bledu počuti kakor doma. Nekí akademik, ki mu le zaradi sigurnosti bil dodeljen mi je pozneje povedal da te še na dan pred smrtjo ponovil želio da se odpravim na Bled. Tam je nekoč v mojo spominsko knjižo zapisal kratke besede, ki vsebujejo vse njegovo življenje, njegov uspeh, njegovo smrt in njegovo neumrločo slavo:
— Iz naroda z narodom za narod! —
Dr. Ivan Švezel, narodni poslanec.

Ljubljana, 1. novembra.

Jesenska turbnost z deževiem in meglo je legla na zemljo in obela vse prirodo. Na dostojen način kakor vselej se je Ljubljana tudi letos spomnila svojih mrtvih. Že dopoldne so vrele množice do vseh potih k Sv. Križu in k Sv. Krištofu, pa tudi na Vič in v Štepanjo vas. Ljubljansko polje v smeri proti Sv. Križu je bilo navzlec dežju že dopoldne podobno živemu mravljišču. Popoldne, ko se je deževje nekoliko umelo, je promet naraščal od ure do ure. Ni prenikaja cenitev, da je posetilo obe ljubljanski pokopališči do 50.000 ljudi iz Ljubljane in okolice.

Ob 3. popoldne so se pričele v kapelci pri Sv. Križu molitve za mrtve, narkar je sledil pri glavnem križu svečani rekvien. Ob štirih popoldne se je vršila glavna svečanost na grobovih mrtvih vojakov. Ta tradicionalna svečanost je pridržala številno množico navzlec zopetnemu deževju. Tam na zelenih rušah skupnih grobov so zagorele številne lučice. Pod spomenikom judenburškim žrtvam je bilo nazromadenih mnogo vencev. Mrtvim tovarišem v spomin je izpregovoril bivši vojni kurat gospod Bonač. V ljudih se je zbudilo toplo sočustvo do tisočev onih nesrečnih, ki so umrli, da pripravijo drugim boljše življenje. Vojaška godba je zaigrala na vojaških grobovih več žalostnik in oddelek vojaštva je oddal razantno salvo.

Z njive mrtvih so se pričele razhajati množice šele v mraku. Odsev morja lučje je žarel visoko gori pod nebo in vonj sveč in jesenskih rož, krizantem, aster, cipres in palm je napolnjeval vse ozračje.
Lepo okrašeni so bili tudi letos grobovi Ivana Adamiča in Rudolfa Lundra, Ivana Cankarja, Ketteja, Murna, dr. Kreka in drugih naših znamenitih pokojnikov.
Tudi na starem pokopališču pri Sv. Krištofu je bilo mnogo ljudi, vendar pa se je ljud običajno precej žalosten pogled. Grobovi so večinoma zapuščeni, deloma izkopani in prekopani, spomeniki naznjeni ter poškodovani, nekateri celo na tleh in vsepovsod prerasčeni z grmičevjem. Ciprese in žalne vrbe so naznile svoje veje in v hladnem vetru je pozno v večer ugaševala lučka za lučko. Le tu pa tam je še združela svečica nato pa je vsepovsod nad grobovi zopet zavladala mir in je na pokopališči zopet zavladalo veličanstvo smrti.

Tudi letos se je vršila skromna spomin-ska svečanost na grobovih žrtve krvave avstrijske justice, na Suhem bajerju. Kljub skrajno slabemu vremenu se je zbralo na vojaškem strelišču lepo število občinstva, zlasti nacionalistov, ki so tudi poskrbeli, da so bili grobovi lepo okrašeni s cvetjem in lučicami. Slovesnost se je pričela ob 11. dopoldne. Sentjakovski pevski zbor je pod vodstvom gosp. prof. Grubmanga zapel nagrobnico »Blagor mu«, narkar je gosp. župnik Barle opravil molitve za mrtve in blagoslovil grobove. Pevci so še zapeli večno lepo »Vigred«, narkar je se gosp. Ivo Berščak v daljšem govoru spomnjal nesrečnih žrtve ob desetletnici našega osvobodjenja, ki so prelili pred 14. leti kri za našo svobodo. Za udeležbo, poklonitev cvetja in sveče se je končno v imenu svojcev padlih žrtve zahvalil br. Kalin, narkar je bila ta skromna pijetelna svečanost zaključena.

Navzlec velikemu prometu v mestu in na cestah proti pokopališčem je dan minil brez nesreč. Do manjšega incidenta je prišlo pri Sv. Križu, kjer so bivši Orunaši na končanem obredu na vojaškem pokopališču izkazali pileteto počastjenje svojim pokojnim tovarišem. Grobovi pok. Šlapaha, Boltavarja in Žnidaršiča so bili posuti s cvetjem in lučicami. Slovesnost se je pričela ob 11. dopoldne. Sentjakovski pevski zbor je pod vodstvom gosp. prof. Grubmanga zapel nagrobnico »Blagor mu«, narkar je gosp. župnik Barle opravil molitve za mrtve in blagoslovil grobove. Pevci so še zapeli večno lepo »Vigred«, narkar je se gosp. Ivo Berščak v daljšem govoru spomnjal nesrečnih žrtve ob desetletnici našega osvobodjenja, ki so prelili pred 14. leti kri za našo svobodo. Za udeležbo, poklonitev cvetja in sveče se je končno v imenu svojcev padlih žrtve zahvalil br. Kalin, narkar je bila ta skromna pijetelna svečanost zaključena.

Danes so velike množice poselele dom vseh mrtvih. Most in cesta na Pobrežje sta bila ves dan polna ljudstva, hiteteja na grobove z vencii in cvetjem, ki so ga že od nedelje dalje v izobilju prodajali na trgu vrtnarji in kmetje.
Staro pokopališče v mestu, ki je bilo do-šlej skoro vsako leto precej zapuščeno, so letos lepo uredili in občistili. Tu je pokopanih lepo število odličnih osebnosti, ki so si pridobili velike zasluze za naš kultu-ri napredek in zaslužijo, da se obranijo pred propostjo vsaj njih spomeniki. Nameravano štetje posetnikov grobov na tem pokopališču ni popolnoma uspeło.
Na obeh mestnih pokopališčih na Pobrež-ju je vladalo ves dan najživahnije vrve-nje. Mestni avtobusi so prevažali množice ves dan in so mariborske ulice nudile prav-to velemestno sliko. Trupe pešcov so iz-popolnjevale to vrveenje množic, ki so ob-iskovale njivo večnega miru. Pri vohodu za pokopališče so nabrali nekaj drobica, ki se bo porabil v dobrodelne namene. Števila obiskovalcev pa tudi tu ni bilo mogoče niti približno ugotoviti. Pri popoldanskih obre-dih je nastopilo vojaštvo in oddalo dve sal-ve, svirale pa so vojaška godba ter godba društva Drave in katoliške mladine.
Splošna je bila sodbja, da sta mestni po-kopališči letos zelo okusno in lepo urejeni, dasi tudi to pot ni manjkalo žalostnih za-puščenih grobov. Kljub velikim množicam, ki se je kar trla na pokopališču, in kljub izredno živahnemu prometu se ni pripetila nobena nesreča.

Dobro je bilo obiskano tudi pokopališče v Studencih, ki spada pod magdalensko žup-nijo. Tudi to, nekdaj precej zapušče-eno groblje je bilo letos izredno lepo urejeno, za kar gre glavna zasluga studenški občini. Spominške prireditve so potekle v lepi pi-jeteti. Našli so nad 3000 obiskovalcev že do 4. popoldne. Mestni avtobusi so brez-hibno posivali, čeprav občinstvo ni vzdrža-lo potrebne discipline in je rinilo v voze-ve, ki so bili že popolnoma zasedeni.